proLékaře.cz | 30.10.2026

ROZHOVOR S PAEDDR. ANNOU SALOMONOVOU NEJEN O TOM, JAK SPOLU MOHOU TUBERKULÓZA A LOGOPEDIE SOUVISET

Mgr. Barbora Richtrová

PaedDr. Anna Salomonová (vpravo) s PaedDr. Marcelou Michaličkovou

Klinická logopedka působící v Severomoravském kraji až do svých 75 let. Zakladatelka Asociace klinických logopedů a první předsedkyně Asociace klinických logopedů. V současné době si užívá se svými dětmi, vnoučaty a pravnoučaty zasloužený důchod. Cokoli kdy dělala, dělala ráda a s láskou. Vše dělala proto, aby mohla být užitečná. Vždy byla všem plně k dispozici, nejen pacientům, ale i s mladšími kolegy ochotně sdílela své zkušenosti a znalosti.

Logopedie a klinická logopedie vás provázela celý život. Jak se stalo, že jste se v životě rozhodla právě pro logopedii?

To je velmi jednoduché, protože mě navrhl tenkrát pan ředitel, že mají nabídku na logopedický kurz, že bych do toho mohla jít. A tak jsem šla. Já byla druhostupňový učitel.

Jak to, že vás tato nabídka oslovila a šla jste do toho?

Asi proto, že jsem začínala jako dětská zdravotní sestra a na škole, když už jsem učila, jsem působila tak, aby se k dětem, které mají určitou vadu, přistupovalo přiměřeně. Takže to byl asi důvod, protože by se dalo říct, že jsem měla takové větší ponětí o tom, co to znamená mít slabý zrak, slabý sluch, co to znamená mít jakoukoliv vadu, a dokonce, co to znamená méně se pohybovat.

Říkala jste, že jste byla původně dětská zdravotní sestra. Na kterém oddělení jste působila?

Já jsem působila na kojeneckém oddělení v Zábřehu, tam jsem začínala. A potom na dětském oddělení v Bohumíně.

Když jste pracovala jako zdravotní sestra, co vás vedlo k tomu, jít do školství?

To je jednoduché. Tenkrát existovaly ve zdravotnictví takové diluviální podmínky, co se týká hygieny, takže já jsem v tom Bohumíně byla dokonce u tuberkulózních dětí. A já jsem tu tuberu dostala a měla jsem to jako chorobu z povolání a léčila jsem se. Ten špitál mi pomohl, abych se dostala přednostně do sanatoria a mohla se vyléčit. Já měla třeba dětského pacienta, který měl tuberkulózu kostí, další měl tuberu jako takovou a mně v té době bylo, pro Boha živého, devatenáct roků. Tenkrát byl v nemocnici kojenecký pokoj hned vedle tuberkulózního, kde byli pacienti s tuberkulózou kostí. Teď nám to připadá hrůzné, ale tehdy to bylo normální.

A potom, co jste se vyléčila, jste šla do školství.

Po těch zkušenostech už jsem se nechtěla vrátit do zdravotnictví a šla jsem dál studovat.

Takže jste vystudovala druhostupňové učitelství. Jakou jste měla aprobaci?

To bylo pro osmileté školy a měla jsem biologii–zeměpis.

V roce 1991 jste se stala první předsedkyní Asociace klinických logopedů. Jak na tu dobu vzpomínáte?

Abyste rozuměla, tím, že jsem se stala logopedickou asistentkou v šedesátých letech, kdy jsem absolvovala logopedický kurz, tak jsem víceméně poznala, co to znamená pracovat jako logopedický asistent ve školství. Potom jsem byla, to bylo ještě takové extra zajímavé, v tom roce 1969 ze školství na hodinu vyloučena, jelikož jsem nesouhlasila s okupací. Ale ve zdravotnictví jim to bylo jedno a dali mi práci na celý úvazek. A já jsem během 70.–80. let působila jako vedoucí logoped u nás v okrese.

Tenkrát stačil logopedický kurz na pozici logopeda?

No, my jsme žádné jiné kurzy neměli. Ale já měla vždy velmi blízko ke zdravotnictví, takže když jsem pracovala jako logoped ve zdravotnictví, jezdila jsem jedenkrát za měsíc na foniatrii do Ostravy a měla jsem možnost všechno konzultovat s foniatry a dokonce mě začali brát i pediatři. Upřímně řečeno, měla jsem takový blízký vztah k tomu, aby se logopedie nějakým způsobem vyvíjela. Díky tomu, že jsem měla styky s logopedickými asistenty i s logopedy na foniatrických odděleních v nemocnicích, byla péče o naše pacienty odborně vzájemná. Já jsem tehdy v tom 70. roce, když jsem si udělala kurz

proLékaře.cz | 30.10.2026

a opatřila literaturu, zejména Seemana a tak dále, získala takový jiný vhled do mé praxe.

Kdo tenkrát pořádal ty kurzy pro logopedy?
No, to mě překvapuje, že to nevíte.

Já doopravdy nevím, kdo v sedmdesátých letech pořádal kurzy pro logopedy a kdo to zaštiťoval. Já ještě nebyla na světě. Ty kurzy pořádalo ministerstvo školství nebo zdravotnictví?
No, to bylo v rámci zdravotnictví a ve školství taky nějaké kurzy byly, ale nikdy to nebylo ono. Takže ty dvouleté kurzy ze zdravotnictví byly docela kvalitní.

Vy jste říkala, že nabídka tohoto kurzu k vám přišla, když jste učila na škole.
Ten kurz ve škole netrval ani celý měsíc. A ty kurzy vypisovalo ministerstvo zdravotnictví.

Kdo tedy řídil a inicioval tyto kurzy?
To byla vždy specialita určitých krajů. V Praze to byla zvláštní skupina osobností, pak v tom Severomoravském kraji to bylo spíš zaměřeno na spolupráci logopedických asistentů ve školství a logopedů ve zdravotnictví, ale v Praze nakonec také. Jinak si myslím, že v tom hrála roli, dle mého mínění, i foniatrie v Praze. Dřív jsme patřili pod Ředitelství okresního ústavu národního zdraví a ti pořádali kurzy, ale záleželo na jednotlivých krajích. Upřímně řečeno, v našem (Severomoravském) kraji byly určité osobnosti, které se o to zasloužily, jako třeba paní profesorka Jurečková a další lidé, kteří fandili logopedii. A já využívala tu možnost jezdit na foniatrii do Ostravy, abych viděla, jak to dělají, a mohla to využít ve své praxi. Takže díky tomu, že jsem byla vyhozena ze školství, jsem měla takovouto možnost ve zdravotnictví.

Tím jste nabyla i motivaci podpořit obor logopedie a vytvořit asociaci?
Mně bylo jasné, že když přišla revoluce a já se v té době stala součástí dění, které tenkrát probíhalo u nás v okrese, bylo by záhodno, aby naše působení bylo podpořeno i po stránce administrativní a vše bylo dáno do pořádku. A proto jsme v roce 1992 vstoupili v jednání s ministerstvem zdravotnictví, což taky trvalo nějakou dobu, a byli jsme dáni do zákona České národní rady. Mám takový pocit, že to bylo roku 1992 a z naší strany byla požadována odborná způsobilost pro nestátní zdravotnické zařízení, jako je logopedická ambulance. Nestátní zdravotnické zařízení mělo poskytovat v určitém rozsahu a způsobilosti diagnostiku a terapie od klinických logopedů. A do zákona byly dány podmínky atestace.

Takže tím bylo zákonem zakotvené speciální vzdělávání pro budoucí klinické logopedy.
Ano, ano. A když byl tento zákon 19. srpna 1992 schvalován, seděla jsem nahoře ve sněmovně a hlídala jsem, aby poslanci z našeho okresu náležitě hlídali to, co jsem jim řekla, že je důležité. To byly ty začátky. Pak už to víceméně bylo nastartované, ale mně v té době bylo už dost roků, že?

No rozhodně by se dalo říct, že už jste byla velmi zkušená.
No, určitě by se dalo říct, že nejen zkušená, ale i tím, že byla ta revoluční doba, věděla jsem, že je ten správný čas, hlavně udělat něco pro děti, aby měly dostupnou co největší možnou a kvalitní péči, že.

Tenkrát v těch 70.–80. letech, když byla logopedie ve zdravotnictví, bylo to míněno jenom na péči o děti, nebo se pracovalo i s dospělými pacienty?
I s dospělými jsme pracovali. To bylo tak, že logopedičtí asistenti pracovali ve školství s dětmi a my ve zdravotnictví jsme měli potřebu pečovat taky o dospěláky.

Jaká pro vás byla zkušenost být první předsedkyní asociace?
Normální. Upřímně řečeno, velmi náročné to bylo tím, že jsem musela do Prahy dojíždět a chodit po těch ministerstvech a dokonce i jednat s foniatry, kteří tomu nebyli příliš nakloněni, ale zvykli si.

Tenkrát jste byla v radě vy, PaedDr. Michaličková, PaedDr. Jirutková…
Doktorka Michaličková, s tou jsme měly velmi úzký vztah. Ona byla osoba velmi tvůrčí a měla prostě závažné úkoly na ministerstvech, takže všechny ty zákony, to byla její práce.

Když si zavzpomínáme na časy první rady AKL, kdy jste museli hodně bojovat za logopedii, aby se dostala nejen do zákonů, ale i do povědomí odborníků a společnosti vůbec. To mezi vámi musely vzniknout velmi pevné vztahy…
Velmi, velmi… A byly to takové nejen přátelské vztahy, ale bylo to vše o velmi vysoké osobní důvěře, díky čemuž se nasměroval ten obor, aby dosáhl určité úrovně, odborné i organizační.

Jak to vnímala vaše rodina? Přece jen jste byla velmi aktivní v rámci logopedie, nevadilo jim to?
Když manžel ještě žil, tak na veškerá setkání jezdíval. Takže mě velmi podporoval a děti to pokládaly za součást mé osoby, hotovo.

Vaše původní vize byla dostat studium logopedie na lékařskou fakultu, ale nepodařilo se vám to. Proč myslíte, že to nedopadlo?
Tenkrát to byly různé bojůvky na ministerstvech… A především, já mám osobní pocit, že to byla taky určitá řevnivost mezi zdravotnictvím a školstvím, které neměly dlouho ujasněné vztahy a kompetence. Dále přetrvávaly kurzy, i když na pedagogické fakultě byla odborná skupina, která kvalitu kurzů zajišťovala. To byla taková vzájemná souvislost, která se také často lišila v rozdílném přístupu a pojetí: Praha a venkov. Styky s ministerstvem jsme se snažili udržovat a v tom byla jedinečná doktorka Michaličková. Ona byla dělný tvor a bylo na ni extra spolehnutí. Těch pokusů dostat logopedii na lékařskou fakultu bylo hodně a mám takový pocit, že prostě ty mimolékařské obory neměly moc velkou naději. To byla taková věc přirozeného vývoje, prostě v době, kdy se měnil přístup k logopedii jako takové, nebyla moc šance změnit rovnou celé vzdělávání. Už velmi revoluční bylo, že jsme dokázali dostat specializovanou odbornost pro logopedii do zákona.

Mám pocit, že po revoluci se některé nelékařské obory jako ergoterapie, nutriční specialisté apod. dostaly na lékařskou fakultu. V čem je to úskalí, že s logopedií je v tomto ohledu problém? Možná, že studium logopedie bylo již zakotveno na pedagogických fakultách?
Úplně nevím, já jsem potom už nebyla ve vedení asociace. A navíc máte pravdu, že studium logopedie bylo pevně zakotveno na pedagogických fakultách. Já mám pocit, že veškeré revoluční změny se konají velmi ponenáhlu a není to tak jednoduché. Navíc ergoterapeuti a tak podobě to měli snazší, jelikož působili na těch různých ordinariátech a byli v povědomí lékařů, logopedie byla známější ze školství. Logopedi také působili ve zdravotnictví, ale bylo nás málo a málo se o nás vědělo. Asi od roku

proLékaře.cz | 30.10.2026

1980 jsme byli součástí Okresních ústavů národního zdraví, takže se o nás ve zdravotnictví vědělo. Ale povědomí společnosti laické a veřejné bylo, že logopedi „učí". Ale mě osobně neiritovala spolupráce školství a zdravotnictví.

Se kterými pacienty jste nejraději pracovala? Máte nebo měla jste nějakou preferovanou diagnózu?

Zadostiučinění jsem cítila u dětí po dětské mozkové obrně. Protože tito pacienti byli v té době, v 70.–80. letech, ve skutečnosti odepsáni a mně se podařilo, že skrze mě dostali určitou možnost vzdělávání. Takže to je taková moje srdeční záležitost.

Je nějaká diagnóza, se kterou jste tenkrát neměli moc zkušeností?

Jako logopedičtí asistenti jsme od 60. do 70. let byli zaměřeni čistě na řeč jako takovou. Ale potom v 70.–80. letech, když jsem přišla do zdravotnictví, se přístup k logopedii měnil a zkvalitňoval, zejména péče u těžkých vad. My jsme v té době navázali styky se Slovenskem a Polskem, taky jsem tenkrát sledovala i vývoj v IALP, abychom znali i zkušenosti odborníků z cizích zemí. Snažila jsem se s IALPem spolupracovat a zvali jsme je i na přednášky a měli jsme s nimi úzké vztahy. Jejich literaturu jsme se snažili překládat, můj bratr byl tlumočník, takže mi překládal vše možné, co kdy vyšlo a co mi oni posílali.

Vy jste tenkrát byla v nějakém výboru Sekce logopedů ve zdravotnictví. Co to bylo za výbor?

Teď zrovna přemýšlím… Upřímně, já už si vše nepamatuji, ale zrovna nedávno jsem s doktorkou Michaličkovou mluvila a ona mi vždycky nějakou situaci připomene. Ale já už ve svých 87 letech mám dost díry v paměti. Člověk toho už tolik prožil, že – chtě nechtě – už to není ono.

Je něco, co byste dnes udělala jinak, co se týká asociace a klinické logopedie?

Upřímně řečeno jsem o tom už tolikrát uvažovala a říkala jsem si, že člověk se vždy musí podřídit těm podmínkám daného vývoje. Začínali jsme od nuly a nakonec se vybudoval obor, jenž je součástí důležité péče, která se poskytuje. A to je hlavní. Mně vždycky záleželo na tom, jelikož jsem byla takový ten nadšený učitel, abych byla člověk, který se snažil být velmi užitečný pro děti a dospělé. A v té době být tvůrčí nebyla žádná legrace. A já jsem měla tenkrát to štěstí, že jsem měla návaznost s těmi poslanci po revoluci a že mi věřili a že mi v tom samotném počátku klinické logopedie v České národní radě pomohli. A pak už se dalo na něčem stavět. Tím, že jsme měli zavedenou péči v okrese a kraji, měli jsme i určitou představu pro celou republiku. Takže jsme doplňovali zkušenosti od Prahy přes Brno až do Ostravy.

Měli jste po revoluci i podporu od lékařů foniatrů, nebo spíše ne?

Jak kdo. Třeba u nás na kraji, když mi tenkrát ve škole zakázali pracovat s dětmi, mě na foniatrii přijali. A tam mi vždy lékaři vycházeli vstříc – foniatři i pediatři. S nimi se velice dobře spolupracovalo. S jinými foniatry to bylo těžké; ne že by nám házeli klacky pod nohy, to ne, ale pro ně to byl tak veliký nezvyk, že tento obor, který byl známý donedávna jen jako logopedický asistent, by náhle měl být součást zdravotnictví. Prostě doopravdy to byl nezvyk, ale spolupráce se zdravotnictvím nám nakonec velmi pomohla a holt si na to někteří lidé museli zvyknout. Tenkrát nás často lékaři brali pouze jako pomocné síly a ne jako partnera.

Je něco, na co jste pyšná, co jste zvládla v rámci působení v asociaci? Něco, co vás dodnes hřeje u srdce?

No tak upřímně řečeno, pyšná, pyšná… Mě to ani nenapadlo, že bych měla být hrdá, ale těšilo mě to, že naše práce dostávala celonárodní rámec a že se takto ve velkém dá pomáhat dětem a dospělým. Ale já jsme nebyla nikdy tvor, kterému záleželo na tom být hrdý. Tato práce mě vždy naplňovala a dělala jsem ji s chutí do svého 75. roku. Chtěla jsem nějakým způsobem zakotvit asociaci a po tom posledním sjezdu jsem si říkala, že existují další lidé, kteří to dovedou.

Je něco, co máte jako takový „ocásek", že jste tenkrát něco chtěli udělat, ale nestihlo se to nebo nepodařilo?

V té době mně velmi záleželo na tom, aby byl tento obor zakotven na fakultách, aby bylo jasně dáno studium klinické logopedie, a proto jsme přísně dbali na to, aby byly dodržovány stanovené podmínky. A jako důležité jsme vnímali, aby v ambulancích bylo vyvěšeno osvědčení, z něhož bude jasné, že daný logoped je klinický na základě specializačního vzdělávání a má atestovanou odbornost. A mně tento diplom visí dosud na stěně. Takže na to jsem hrdá, že jsem si udělala i doktorát a v roce 1993 jsme to všechno ustanovili. Právě se na to osvědčení dívám. To už asi dnes nedostáváte, že?

Stále osvědčení dostáváme.

Tak to jsem ráda. Já, když mi bylo 75 let, jsem předala praxi kolegyni Šárce Petrákové a jsem moc ráda, že jsem jí to předala, protože je to velmi kvalitní žena a kvalitní logoped.

Máte nějakou perličku ze své praxe, něco, na co nikdy nezapomenete?

No, já jsem pracovala od roku… Ježišmária, já už nevím… Myslím, že v roce 1962 jsem dělala kurz, od té doby jsem pracovala až do 75 let. No asi všechny ty těžké vady. Dodnes si s těmi rodiči píši k Vánocům, Velikonocům a jsou to prostě nezapomenutelné osoby.

Máte nějakou představu, kam by se měla současná logopedie ubírat?

Já se vám přiznám, že jsem ztratila pojem o čase, že už nemám konkrétní představu. Ale nezapomenu, jak jsme na začátku 90. let prosazovali, aby byly povinné určité pomůcky atd. A v logopedii dnes dochází k využití takových pomůcek, že už jsem ztratila přehled, ale určitě bych si přála, aby se i v tomto dále pokračovalo.

Jak vnímáte povědomí současné společnosti o klinické logopedii?

Já si osobně myslím, že by se měly vyřešit odborné podmínky ve školství a zdravotnictví, aby se vyjasnily rozdíly a specifické rysy naší logopedické práce ve zdravotnictví a ve školství. A také aby to vzdělání bylo na určité úrovni, jelikož mám přece jenom trochu pocit, když slyším, co se všechno děje, že by se nemělo stávat, aby dítě bylo popisováno podle určitého vzoru, ale mělo by se tak dít podle skutečného vyšetření. Jednu perličku vám tedy musím říct, jak jsem někdy na počátku 80. let přesvědčovala lékaře, že autisté existují. A teď je to tak moderní. Já mám pocit, že polovina národa je autistů. Ale byly doby, že jsem musela přesvědčovat i okresní psychiatrické oddělení, že autismus existuje.

Kdo byl nebo je vaším vzorem? Kdo vás inspiroval?

O tom jsem nikdy nepřemýšlela, ne. Já jsem tehdy jako takovou osobnost, která mě do oboru přivedla, vnímala profesorku Jurnečkovu. To byla logopedka, učitelka, profesorka, která pracovala na krajské foniatrii v Ostravě.

proLékaře.cz | 30.10.2026

Jak vnímáte současný stav asociace?

Sem tam se podívám na webovou stránku a tím to končí. Důležité pro mě je, že mi vždycky zavolá doktorka Michaličková a že pokecáme. A musím říct, že ona má takový skvělý přístup ke všemu.

Jaké jsou v současné době vaše priority? Jak si užíváte zasloužený důchod?

To byste se měla zeptat spíš mých vnoučat a pravnoučat, která mě už považují za nějakou vykopávku. Ale sem tam se mě zeptají, když probírají nějaké učivo: „Babi, jak to bylo?“ Tak jim vysvětluju.

Takže se z vás nakonec stala paní učitelka dějepisu…

No tak nejen učitelka dějepisu, ale taky jsem nedávno řešila úkoly ze zeměpisu, jak ten vývoj byl před první světovou válkou, tak jsem jim to vysvětlovala. Co na to říkal můj otec, který byl legionář a který prošel vším možným. A proč se co dělo až do doby nedávné. Říkali: „Babi, ty jsi jako učebnice!“

Když se nestaráte o vnuky a pravnuky, co vás baví? Máte zahrádku nebo si čtete?

Upřímně řečeno, spíš si čtu, ale už nemám ráda romány a detektivky, ale čtu prostě literaturu faktu, poznávací a dějepisné knihy. Už mě zajímají fakta, ne že si někdo někoho vezme.

Kdybyste nebyla klinický logoped, kdo byste byla?

Určitě bych ráda učila a ještě doteď, když sem tam kulhám po ulici, tak mě zdraví bývalí žáci a jsou fousatí, taky o hůlce a říkají mi: „Dobrý den, paní učitelko!“ To je úděl malého města. A často mi řeknou, že mají sraz, ale já už teď nechodím. Jsem prostě už stará osoba.

Co byste vzkázala mladé generaci?

Já myslím, že naše práce je vděčná a s těmi všemi, co péči vyžadují, jsem měla pocit, že nemůže člověk nikdy vyhořet… Protože když vidíte ty pokroky a rozmluvíte děti, které byly předurčené k tomu, že nikdy nebudou vzdělávány, a jsou z nich vysokoškoláci a užiteční lidé, tak ten pocit užitečnosti je to nejlepší. Myslím si, že díky tomu v logopedické péči nemůžeme vyhořet. A to je ono.

Děkuji za rozhovor.